

Strategisch plan Klimaatadaptatie

Waterkring West

Inhoud

1 Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel Strategisch plan	3
1.3 Verbreding Samenwerkingsovereenkomst Waterkring West	3
1.4 Verantwoording	4
1.5 Leeswijzer.....	4
2 De opgave van klimaatadaptatie	5
2.1 DPRA-opgave.....	5
2.2 De opgave in relatie tot BAW en SOK Waterkring West.....	6
3 De rolverdeling en organisatie	7
4 Ambitie, doelen en aanpak	9
4.1 Ambitie en doelen.....	9
4.2 De aanpak van klimaatadaptatie	9
4.3 De facilitering door Waterkring West.....	11
5 Wat is hiervoor nodig.....	14
5.1 Capaciteit en financiële middelen Waterkring West	14

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het nationale Bestuursakkoord Klimaatadaptatie is door het Rijk en de koepels (IPO, VNG en UvW) overeengekomen dat gemeenten, waterschappen en provincies werken aan het klimaatbestendig en waterrobuust maken van de leefomgeving. Deze afspraken volgen op het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Concreet is hiermee de opgave om in 2050 de transitie naar een klimaatbestendige en waterrobuuste ruimtelijke inrichting gereed te hebben. Dit door de gevolgen van overstromingen, droogte, hitte en wateroverlast zo veel mogelijk te beperken. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen hebben hiervoor in 2020 klimaatbestendig en waterrobuust handelen vastgelegd in hun beleid.

Door het Rijk en de koepels worden de bestaande samenwerkingsregio's op het gebied van de waterketen gezien als optimaal schaalniveau en gremium voor de aanpak van deze DPRA-opgave. In 2018 is door de Provincie Noord-Brabant, die als regisseur geldt voor de opgave in Zuid-Nederland, de vraag gesteld of Waterkring West bereid is om het onderwerp ruimtelijke adaptatie regionaal op te pakken en daarmee te dienen als DPRA-werkregio. Na overleg tussen Provincie, RWB, SWWB en werkeenheden in West-Brabant, heeft Waterkring West bestuurlijk besloten om deze vraag te aanvaarden, hiermee DPRA-werkregio te zijn en dus aan de slag te gaan met klimaatadaptatie. Dit besluit is mede genomen, omdat de vraag passend is bevonden bij de (bestuurlijke) ambities rondom klimaatadaptatie.

Binnen Waterkring West is in het eerste half jaar voortvarend aan de slag gegaan met klimaatadaptatie. Middels een project is geïnventariseerd hoe ver iedere organisatie is met klimaatadaptatie, het uitvoeren van de DPRA-stappen en het borgen van het (beleids)thema in de interne organisatie. Ook is aandacht besteed aan de rolverdeling rondom klimaatadaptatie tussen individuele organisaties en Waterkring West.

1.2 Doel Strategisch plan

Dit Strategisch plan is opvolgend aan de gedane inventarisatie naar de stand van zaken rondom klimaatadaptatie in Waterkring West. Dit plan geeft hiermee invulling aan de rolverdeling tussen individuele partners en Waterkring West, geeft de ambitie en doelen van Waterkring West op dit gebied aan en geeft een eerste aanzet voor de aanpak van het thema. Het heeft hiermee als doel om verwachtingen tussen Waterkring West en de partners helder en vastgesteld te krijgen en om te komen tot een gedeeld beeld van de aanpak van klimaatadaptatie.

Het is hiermee dus **geen** document dat invulling geeft aan de opgave van de individuele organisaties voor wat betreft het realiseren van de DPRA-opgave; stresstest, klimaatdialogoog en lokaal (gemeentelijk) uitvoeringsagenda/-programma. Hiervoor staan de individuele organisaties zelf aan de lat.

Bij het lezen van dit plan dient beseft te worden dat het werken aan klimaatadaptatie meer kan (en moet) zijn dan het strikt uitvoeren van het DPRA en de stappen die hieruit volgen. Dit betekent ook dat Waterkring West oog moet hebben voor meer dan alleen de DPRA stappen. Alleen al omdat dit meer motiveert en stimuleert. Door in de regio waar mogelijk samen te werken, worden niet alleen de DPRA stappen doorlopen, maar kunnen we meer realiseren met een hogere efficiency en kwaliteit voor lagere kosten. Dit zal een zoektocht en leerproces zijn dat gedurende de uitvoering van het DPRA steeds aandacht nodig heeft.

1.3 Verbreding Samenwerkingsovereenkomst Waterkring West

Dit plan is aanvullend op de door Waterkring West gesloten Samenwerkingsovereenkomst (SOK) rondom de doelmatigheid van de waterketen. In de SOK staat benoemd dat binnen de samenwerking opnieuw gekeken zal/kan worden naar de reikwijdte van de samenwerking en de daarbij horende doelen (als gevolg van ontwikkelingen zoals klimaatadaptatie). Uit de SOK volgt dat indien er aanleiding voor is, Waterkring West een verbrede focus en daarmee doelen zal overwegen. Dit Strategisch Plan geeft invulling aan die verbreding en geeft hierin de focus en doelen mee voor wat betreft klimaatadaptatie.

1.4 Verantwoording

Dit plan is opgesteld door de Programmacoördinator Waterkring West. In de totstandkoming is gebruik gemaakt van de input uit Bestuurlijke Overleggen, Management Overleggen, een gezamenlijke (ambtelijke) sessie over klimaatadaptatie en het rapport 'Inventarisatie Klimaatadaptatie'. Voor deze laatste zijn gesprekken gevoerd met de individuele organisaties.

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van de DPRA-opgave voor wat betreft context en stappen. Ook wordt de DPRA-opgave in het licht van de reguliere opgave van Waterkring West, vanuit het Bestuursakkoord Water (en vastgesteld in SOK), geschetst. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de rolverdeling van de opgave tussen de individuele organisaties en Waterkring West. In hoofdstuk 4 worden de ambitie en doelen van Waterkring West op het gebied van klimaatadaptatie beschreven en komt aan de orde hoe hier opvolging aan gegeven wordt (aanpak op hoofdlijnen). In hoofdstuk 5 wordt beschreven wat hier voor nodig is.

2 De opgave van klimaatadaptatie

In dit hoofdstuk wordt de DPRA-opgave, zoals die volgt vanuit het Rijk, beschreven. Deze wordt daarnaast in het licht van de voor Waterkring West geldende Bestuursakkoord Water (BAW)-opgave geplaatst. Hierbij dient nogmaals genoemd te worden dat werken aan klimaatadaptatie meer is dan alleen het DPRA. Het DPRA is echter wel de basis.

2.1 DPRA-opgave

Zoals beschreven in de inleiding geldt de opgave om **in 2050 de transitie naar een klimaatbestendige en waterrobuuste ruimtelijke inrichting gereed te hebben. Dit door de gevolgen van overstromingen, droogte, hitte en wateroverlast zo veel mogelijk te beperken. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen hebben hiervoor in 2020 klimaatbestendig en waterrobuust handelen vastgelegd in hun beleid.**

Het DPRA bevat tussendoelen om deze opgave te realiseren, die de overheden gezamenlijk hebben afgesproken. Om te beginnen voeren alle overheden uiterlijk in 2019 een **stresstest** uit, zowel in het stedelijke als in het landelijke gebied. Dit om inzicht te krijgen in de kwetsbaarheid voor de vier klimaatdreigingen (overstromingen, droogte, hitte en wateroverlast). Deze stresstest wordt elke zes jaar herhaald. Op basis van deze kwetsbaarheidsanalyse stellen de overheden door middel van een **risicodialoog/klimaatdialoog** met de omgeving de ambities vast. Het doel van deze dialoog is tweeledig; het bewustzijn over de kwetsbaarheid voor klimaatextremen vergroten en het bespreken hoe deze kwetsbaarheid met concrete maatregelen te verkleinen is.

Vervolgens stellen ze (eerst gemeentelijk, vervolgens regionaal) **uitvoeringsagenda's** op en verankeren ze dit in het beleid voor de fysieke leefomgeving. Gemeenten, waterschappen en provincies spreken hierbij per gebied af welke inspanning (aanvullend op wettelijke normen) door welke partij wordt genomen, hoe ze burgers en bedrijven willen ondersteunen bij het treffen van maatregelen en welke schade geaccepteerd wordt.

Na deze stresstest, klimaatdialoog en uitvoeringsagenda, werken overheden, samen met bedrijven en burgers, verder aan een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting door:

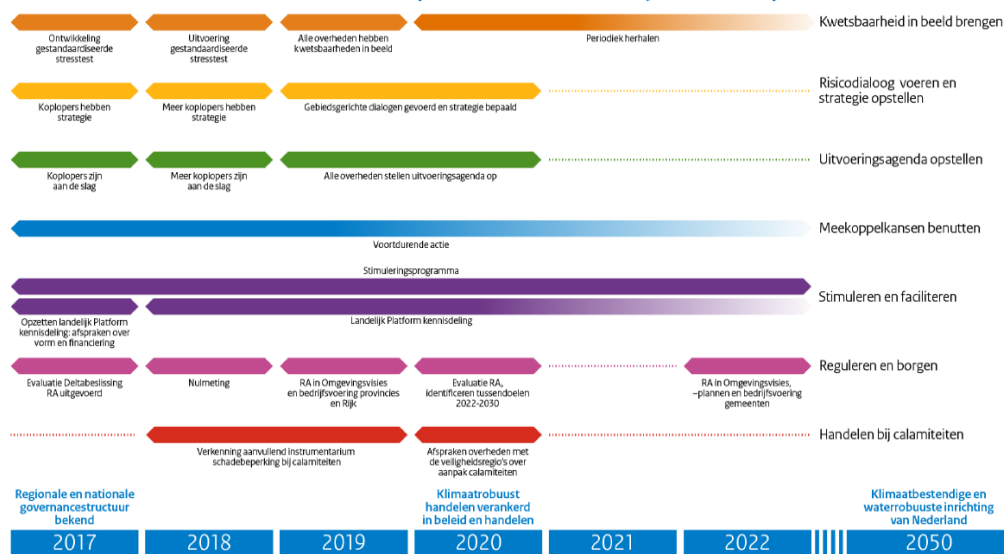
- **Het benutten van meekoppelkansen;**
- **Stimuleren en faciliteren;**
- **Reguleren en borgen;**
- **Handelen bij calamiteiten.**

Deze tussendoelen van het DPRA zijn opgenomen in figuur 1. In figuur 2 volgt de planning van deze stappen.

Figuur 1: Tussendoelen DPRA.

Tussendoelen Deltaplan Ruimtelijke adaptatie

Figuur 2: Planning tussendoelen DPRA.

2.2 De opgave in relatie tot BAW en SOK Waterkring West

In Waterkring West wordt sinds 2011 samengewerkt aan de doelmatigheid van de waterketen. Dit op basis van het Bestuursakkoord Water. Deze samenwerking (de doelen hierbij en de rechten en plichten van de deelnemers) is formeel vastgesteld in de Samenwerkingsovereenkomst Waterkring West (22-02-2018). Waterkring West werkt hiermee aan de volgende doelen:

- Het verbeteren van de kwaliteit (In 2020 18 centraal ontwikkelde specialistische kennis, vaardigheden, technieken en systemen in het waterbeheer);
- Het verminderen van de personele kwetsbaarheid: (In 2020 12 gedeelde en/of gecentraliseerde specialistische diensten, producten, werken (inkoop en uitvoering));
- Het reduceren van de kosten: In 2020 structureel (jaarlijks) €5,4 miljoen minder meerkosten.

Het realiseren van deze doelen dient dus binnen nu (najaar 2019) en een kleine 1,5 jaar gedaan te zijn. Ondanks de moeite die het kost voldoende capaciteit vrij te maken en te werken aan de projecten van de samenwerking, staat Waterkring West er relatief goed voor met het oog op de doelrealisatie. De volle aandacht, capaciteit en middelen van de samenwerking zullen wel gericht moeten blijven op het werken aan de BAW-doelen. Ondanks dat klimaatadaptatie in veel gevallen raakt aan het werken aan de doelmatigheid van de waterketen, is het dus een opgave die er bij komt voor Waterkring West. Een opgave ook waar veelal mensen bij betrokken moeten worden die van buiten Waterkring West komen. Immers ook (en vooral) de medewerkers Ruimtelijke Ordening, Wonen, Groen, Duurzaamheid, etc. zullen betrokken moeten zijn bij het realiseren van de opgave voor klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie en de in dit document beschreven ambitie, doelen en rolverdeling, betreft dan ook een verbreding van de vastgestelde SOK van Waterkring West.

3 De rolverdeling en organisatie

Onderstaand volgt een beschrijving van de rolverdeling tussen Waterkring West en individuele partners voor wat betreft klimaatadaptatie.

Verplichte DPRA-taken Waterkring West

In het Bestuurlijk Overleg van Waterkring West van december 2018 is besloten dat Waterkring West het verzoek van het Rijk omarmt om DPRA-werkregio te worden. Dit betekent dat Waterkring West in ieder geval de (verplichte) taak heeft om de voortgang van de voor de partners verplichte DPRA-opgave (stresstest, risico-/klimaatdialoog, uitvoeringsagenda) te monitoren en hierover jaarlijks verslag uit te brengen aan het Rijk (via de provincie). Deze taken zullen belegd worden bij de Programmacoördinator Waterkring West.

Uitvoering van de DPRA-stappen

De gemeenten en het waterschap zijn aan zet om de stappen die volgen uit het DPRA (in eerste instantie stresstest, klimaatdialoog en uitvoeringsagenda) uit te voeren. Gezien de aard van deze werkzaamheden, ligt het niet voor de hand dat dit in de gezamenlijkheid van Waterkring West wordt uitgevoerd. Immers, een stresstest dient vooral de lokale kwetsbaarheden inzichtelijk te maken en is hiermee dus een individuele opgave. Hierbij zal het natuurlijk wel het geval zijn dat een gemeente en het waterschap of een waterbedrijf afstemming zoeken, bijvoorbeeld met het oog op het uitwisselen van data. **Uitgangspunt is dus dat gemeenten (en waterbedrijven) zelf een stresstest uitvoeren en waar nodig de afstemming zoeken.**

Ook bij een klimaatdialoog heeft het niveau van Waterkring West niet de voorkeur. Voor wat betreft de lokale stakeholders dienen gemeenten vooral zelf in gesprek te gaan. Ook hier geldt dat er wel afstemming voorzien wordt tussen aangrenzende gemeenten of gemeente en waterschap of waterbedrijf. Het is echter niet logisch dat dit in gezamenlijkheid van zes gemeenten, het waterschap en 2 waterbedrijven wordt ondernomen. In de samenwerking wordt erkend dat de meerwaarde hiervan beperkt is en het vooral complexiteit oproept. **Uitgangspunt is dus dat gemeenten (en het waterschap en de waterbedrijven) zelf een klimaatdialoog/klimaatdialogen uitvoeren en waar nodig de afstemming zoeken.** Het ligt voor de hand bij regionale stakeholders (bijvoorbeeld ZLTO) te kijken of wel gezamenlijk opgetrokken kan worden.

Bij het komen tot een uitvoeringsagenda wordt de rol van Waterkring West groter. **Het is belangrijk dat de partners eerst komen tot een lokale (gemeentelijke) uitvoeringsagenda** (op basis van stresstest en risicodialoog), maar vervolgens dient de slag gemaakt te worden naar de regionale schaal. Dit om meer te kunnen realiseren met een hogere efficiency en kwaliteit voor lagere kosten. Daarnaast uiten Rijk en Provincie Brabant de wens om uiteindelijk te komen tot een uitvoeringsagenda voor Zuid-Nederland. De input hiervoor dient op het niveau van de werkregio's ingebracht te worden. Voor het vormen van een regionale uitvoeringsagenda voor West-Brabant, is het dus zinvol dat Waterkring West hier een trekkende rol heeft.

Waterkring West als facilitator

Het trekken van de stappen van het DPRA ligt dus in eerste instantie bij de individuele organisaties (voor wat betreft stresstest, klimaatdialoog en lokale/gemeentelijke uitvoeringsagenda). Dit betekent niet dat Waterkring West in deze fase geen rol heeft. Uit de gesprekken die zijn gevoerd met de partners over klimaatadaptatie, wordt sterk de wens geuit dat Waterkring West ondersteuning biedt waar mogelijk. Het gaat hierbij vooral om een faciliterende rol. Deze faciliterende rol dient vooral gericht te zijn op:

- Het delen van kennis en best practices (zowel vanuit de regio als daarbuiten);
- Het beschikbaar stellen/opstellen van gezamenlijke kaders/uitgangspunten voor de verschillende stappen van het DPRA;
- Het organiseren van sessies gericht op klimaatadaptatie en het verbinden van de juiste mensen hierbij (lokaal, regionaal, provinciaal, sectoren, thema's, best practices);

- Het adviseren over het intern organiseren van de opgave en het faciliteren van kennisuitwisseling hierin.

Deze faciliterende rol zal voornamelijk uitgevoerd worden door de Programmacoördinator Waterkring West. Deze zal daarin een proactieve houding moeten tonen om de wensen en behoeften van de partners te kennen en knelpunten weg te nemen. Waar nodig zal hij gebruik maken van de relevante overleggen van Waterkring West; Bestuurlijk Overleg, Management Overleg en Kennisplatform. Daarnaast zal een Klimaatteam opgericht worden om de Programmacoördinator bij te staan. Dit Klimaatteam bestaat uit 2-4 personen, medewerkers van de partners van Waterkring West.

Personele verbreding Waterkring West?

Zoals eerder benoemd, vraagt het werken aan klimaatadaptatie dat andere medewerkers (en bestuurders) dan alleen die uit het waterdomein betrokken zijn. Deze verbreding en betrokkenheid dient vooral gezocht te worden op de momenten dat het nodig is, in de gremia die daarvoor nodig zijn (bijvoorbeeld een speciaal klimaatoverleg op beleidsniveau of een bestuurlijke bijeenkomst met de portefeuillehouders klimaatadaptatie). Medewerkers uit de waterketen die geen trekker zijn van klimaat, blijven uiteraard betrokken bij de reguliere overleggen van Waterkring West.

4 Ambitie, doelen en aanpak

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ambitie en doelen van Waterkring West rondom klimaatadaptatie. Vervolgens wordt een aanpak op hoofdlijnen geschetst en tot slot wordt beschreven hoe Waterkring West daar invulling aan geeft.

4.1 Ambitie en doelen

Binnen Waterkring wordt invulling gegeven aan de opgave zoals die voortkomt uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en het daarvoor afgesloten Bestuursakkoord Klimaatadaptatie. Aangezien de gemeenten en het waterschap zelf verantwoordelijk zijn voor het trekken van de DPRA-stappen (in ieder geval stresstest, klimaatdialog en lokale uitvoeringsagenda), kan het doel van Waterkring West niet zijn om zorg te dragen dat in 2020 klimaatbestendig en waterrobuust handelen vastgelegd is in beleid. De invloed om dit af te dwingen heeft Waterkring West niet. Gezien de taak en rol die het wel heeft, geldt met betrekking tot klimaatadaptatie de volgende ambitie:

Waterkring West speelt als DPRA-werkregio een faciliterende en ondersteunende rol en helpt daarmee de (individuele) partners met het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van de ruimtelijke inrichting en het vastleggen van beleid hiervoor.

Hieruit volgen de doelen:

- ***Waterkring West zorgt voor inzicht in de voortgang van de realisatie van de DPRA-opgave en rapporteert hierover jaarlijks;***
- ***Waterkring West verbetert en versnelt de realisatie van de DPRA-opgave van de (individuele) partners, door het faciliteren en ondersteunen van deze partijen. Hierdoor zijn uiterlijk in 2020 de stappen stresstest, risicodialoog en lokale/gemeentelijke uitvoeringsagenda doorlopen;***
- ***Waterkring West zorgt voor het opstellen van een gedragen en gebiedsdekkende (regionale) uitvoeringsagenda in 2020, als input voor de Uitvoeringsagenda Zuid-Nederland. Deze wordt samengesteld op basis van de gemeentelijke uitvoeringsagenda's.***
- ***Waterkring West stimuleert samenwerking tussen partners en andere stakeholders om te komen tot een effectievere uitvoeringsagenda/maatregelen.***

Dit zijn doelen, die als aanvullend (een verbreding) op de doelen uit de vastgestelde SOK van Waterkring West gelden. Het laatste doel volgt niet direct uit het DPRA, maar is toegevoegd omdat werken aan klimaatadaptatie meer is dan alleen het uitvoeren van de stappen van het DPRA. Er dient proactief aandacht te bestaan in de samenwerking voor het gezamenlijk optrekken bij kansrijke initiatieven die klimaatadaptatie biedt. Dit om meer te kunnen realiseren met een hogere efficiency en kwaliteit voor lagere kosten.

4.2 De aanpak van klimaatadaptatie

Onderstaand wordt ingegaan op de uitvoering van de DPRA-stappen en hetgeen hiervoor ondernomen dient te worden.

Organisatorisch inbedden van de opgave door de individuele organisaties

Gemeenten en waterschap (en waterbedrijven) dienen opvolging te geven aan de stappen/ambities van het DPRA (figuur 1 en 2). Waterkring West is hierin zoals gezegd faciliterend, de daadwerkelijke uitvoering ligt bij de (individuele) organisaties. Om deze opgave op een goede manier te organiseren, is het belangrijk dat de individuele organisaties de opgave intern goed en duidelijk beleggen. Het is daarom voor de individuele organisaties zinvol om in ieder geval aandacht te hebben voor:

- Het benoemen van een DPRA/klimaatcoördinator in de organisatie. Deze is de trekker van de opgave en zorgt voor de verbinding tussen de verschillende domeinen en relevante organisatieonderdelen. Het is aan te raden dit op beleidsniveau te beleggen.

- Het bestuurlijk beleggen van de DPRA-opgave/klimaatadaptatie, bij voorkeur bij 1 bestuurder als coördinerend portefeuillehouder.
- Het vrij maken van capaciteit voor de coördinator en andere betrokkenen.
- Het regelen van budget voor het uitvoeren van de stappen van het DPRA.
- Het vatten van bovenstaande aspecten in een opdracht en deze bestuurlijk vast te stellen.

Kwetsbaarheid in beeld brengen door de individuele organisaties

Januari 2017 – december 2019: Stresstest uitvoeren/ uit laten voeren door adviesbureau.

Met behulp van een Stresstest dienen gemeenten de kwetsbaarheden met betrekking tot wateroverlast, droogte, hitte en overstroming in kaart te brengen. Dit met behulp van openbare en/of beschikbare data (bijvoorbeeld BRP-rekenmodel), satellietbeelden en grondwatermeetnetten. Deze informatie wordt bijvoorbeeld in een werksessie met behulp van toegankelijke kaarten getoetst bij interne stakeholders (gemeente) en externe stakeholders met relevante gebiedskennis.

Bergen op Zoom, Woensdrecht, Steenbergen en Halderberge hebben reeds een stresstest laten uitvoeren of doen dat op korte termijn. Onduidelijk is of Roosendaal en Moerdijk ook een Stresstest met betrekking tot wateroverlast, droogte, hitte en overstroming uitvoeren.

Klimaatdialogen voeren door de individuele organisaties

September 2019 – maart 2020: Klimaatdialoog uitvoeren/ uit laten voeren door adviesbureau

Een Klimaatdialoog door gemeenten en het waterschap geeft een beeld van de ervaren schade en overlast en de geaccepteerde hinder. Samen met de ander deelnemers worden oplossingen/maatregelen bepaald waaraan alle partijen een (financiële) bijdrage leveren. Doel van de Klimaatdialoog is bewustwording, inzicht in handelingsperspectief van stakeholders en strategievorming. Een dergelijke Klimaatdialoog bestaat uit meerdere dialogen en mogelijk meerdere sessies per dialoog, met diverse stakeholders.

Het voeren van een Klimaatdialoog vindt plaats op basis van de resultaten van de Stresstest (inclusief sectoranalyse en een stakeholderanalyse, volgend uit subsidieverordening provincie). Dit om vast te kunnen stellen in welke mate de in de Stresstest geïnterpreteerde kwetsbaarheden effect hebben op sectoren en stakeholders. Op basis hiervan kan geprioriteerd worden over welke kwetsbaarheden en met welke stakeholders een Klimaatdialoog gevoerd dient te worden.

De Nationale Adaptatie Strategie (NAS) gaat uit van 10 sectoren: Water en Ruimte, Natuur, Landbouw, Gezondheid, Recreatie en Toerisme, Infrastructuur, Energie, ICT en Telecom, Veiligheid. Vanuit de waterbedrijven in Waterkring-West worden daar de drinkwatervoorziening aan toegevoegd. Op basis van de geïnterpreteerde kwetsbaarheden zijn naast interne stakeholders (binnen een gemeente of waterschap) ook externe stakeholders aan te wijzen: specifieke organisaties binnen sectoren en specifieke overheidsorganisaties, bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in een gebied. De Klimaatdialoog met stakeholders kan op verschillende manieren gevoerd worden (bijvoorbeeld meeliften met dialogen in het kader van RES of Omgevingsvisie): themadialoog, interne dialoog, sectordialoog, buurtdialoog, wijkdialoog, gemeentelijke dialoog, regionale dialoog. Per dialoog dienen in ieder geval ambitie, kader, strategie en oplossingsrichtingen aan de orde te komen.

Uitvoeringsagenda opstellen door de individuele organisaties

Maart 2020 – mei 2020

Op basis van de resultaten van de Klimaatdialoog dient iedere gemeente en het waterschap een lokale uitvoeringsagenda vast te stellen, gericht op (onder andere) het aanpassen van de ruimtelijke inrichting, het accepteren van situaties, het geven van voorlichting en het realiseren van verbetermaatregelen. Vervolgens worden concrete oplossingen/maatregelen vastgesteld en wordt

bepaald welk stakeholder daaraan welke bijdrage levert. De procesvorm is afhankelijk van het verloop van de twee voorgaande stappen en bestaat waarschijnlijk uit verschillende werksessies.

Uitvoeringsagenda opstellen binnen Waterkring West

Mei 2020 – Augustus 2020

Om de belangrijkste knelpunten en kansen in de regio Zuid-Nederland aan te kunnen pakken, is het traject gestart om onder regie van de provincie Noord-Brabant samen met de 9 DPRA-werkregio's/werkeenheden in Brabant (waaronder Waterkring West) en 4 in Limburg vóór 1 januari 2021 te komen tot een Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie voor de regio Zuid-Nederland. Dit wordt in ieder geval gebaseerd op de input uit stresstesten, risicodialogen en lokale uitvoeringsagenda's vanuit de werkregio's en een strategie om tot uitvoering te komen om de regio in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te laten zijn. Dit is in lijn met landelijke afspraken, gemaakt in het nationale Bestuursakkoord Klimaatadaptatie van november 2018 en biedt de basis voor een regionaal bod, waarmee de regio aanspraak kan doen op de landelijke Impulsregeling vanaf 2021, waarmee het Rijk cofinanciering in het vooruitzicht stelt. Hiervoor moet de verbreding en samenwerking met regionale partijen gezocht worden (met Amsterdam Rainproof als positief voorbeeld). In het Regionale Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie Zuid-Nederland wordt op basis van de strategie uitgewerkt welke uitvoeringsmaatregelen de komende periode gepland zijn, wie wat doet en hoe de maatregelen gefinancierd worden. Het is voor alle partners van groot belang dat de stresstesten, risico-/klimaatdialogen en lokale uitvoeringsagenda tijdig (1 september 2020) zijn afgerond om tot een goed onderbouwd, weloverwogen en gedragen regionale uitvoeringsagenda voor Zuid-Nederland te komen. Waterkring West pakt een trekkende rol in het vertalen van lokale (gemeentelijke) uitvoeringsagenda's naar een gezamenlijke regionale uitvoeringsagenda voor West-Brabant.

4.3 De facilitering door Waterkring West

De genoemde doelen van Waterkring West op het gebied van klimaatadaptatie, zijn in te vullen met concretere werkzaamheden. Deze werkzaamheden, en daarmee de invulling van de faciliterende rol door Waterkring West, worden onderstaand beschreven.

Waterkring West zorgt voor inzicht in de voortgang van de realisatie van de DPRA-opgave en rapporteert hierover jaarlijks

De Programmacoördinator Waterkring West heeft structureel contact met de provincie over klimaatadaptatie. Eén van de aspecten die hierbij onder de aandacht staat is de jaarlijkse monitor. Deze monitor wordt door het Rijk via de provincie uitgevraagd. De Programmacoördinator draagt er zorg voor dat deze monitor afgestemd wordt met de partners en ingediend wordt. Het Klimaatteam staat hem waar nodig bij. De Programmacoördinator bezoekt verder landelijke en regionale bijeenkomsten in het kader van de DPRA-opgave en koppelt deze informatie terug aan de partners van Waterkring West.

Waterkring West verbetert en versnelt de realisatie van de DPRA-opgave van de (individuele) partners, door het faciliteren en ondersteunen van deze partijen. Hierdoor zijn uiterlijk in 2020 de stappen stresstest, risicodialoog en lokale/gemeentelijke uitvoeringsagenda doorlopen.

De faciliterende rol die Waterkring West speelt bij het realiseren van de DPRA-opgave door gemeenten is divers en per stap verschillend. De onderstaande invulling hiervan voor stresstest, klimaatdialoog en uitvoeringsagenda is een eerste en niet volledige invulling. Periodiek dient gepeild te worden waar behoefte aan is.

Stresstest:

- Onder de aandacht brengen van subsidiemogelijkheden
- Delen van goede voorbeelden

Klimaatdialoog:

- Onder de aandacht brengen van subsidiemogelijkheden
- Delen van goede voorbeelden, methoden, ervaringen, etc.
- Organiseren kennissessie
- Vormgeven gemeenschappelijke kaders, in ieder geval gezamenlijk benoemen stakeholders
- Verkennen nut en meerwaarde Klimaatreis met en voor partners
- In verbinding brengen van partners

Lokale uitvoeringsagenda:

- Onder de aandacht brengen van subsidiemogelijkheden
- Delen van goede voorbeelden, methoden, ervaringen, etc.
- Organiseren kennissessie
- Vormgeven gemeenschappelijke kaders (op basis van eventuele eisen en/of wensen provincie)
- In verbinding brengen van partners waar nodig

De Programmacoördinator vervult deze werkzaamheden samen met het Klimaatteam.

Daarnaast komt de faciliterende rol van Waterkring West tot uitdrukking in activiteiten gericht op de organisatorische inbedding van klimaatadaptatie bij de partners.

Organisatorische inbedding:

- Uitvoeren project Inventarisatie Klimaatadaptatie
- Opstellen routekaart
- Structurele aandacht in Bestuurlijke Overleggen en Management Overleggen
- Optreden als sparringpartner voor betrokkenen

De Programmacoördinator is voor bovenstaande werkzaamheden aan zet.

Waterkring West zorgt voor het opstellen van een gedragen en gebiedsdekkende (regionale) uitvoeringsagenda in 2020, als input voor de Uitvoeringsagenda Zuid-Nederland. Deze wordt samengesteld op basis van de gemeentelijke uitvoeringsagenda's.

Bij het komen tot een gezamenlijke, regionale (voor West-Brabant) uitvoeringsagenda is Waterkring West aan zet om de slag vanuit de lokale uitvoeringsagenda's te maken. Dit zal plaatsvinden vanaf mei 2020. Het is hierbij van belang dat er gezamenlijke kaders bestaan voor de lokale uitvoeringsagenda, zodat deze eenduidig vertaald kunnen worden naar de regionale schaal.

Waterkring West zal het formuleren van deze kaders op zich nemen (zie doel 2). Om het opstellen van een gedragen en gebiedsdekkende uitvoeringsagenda verder te realiseren, zal in 2020 een plan van aanpak opgesteld worden. Dit zal de Programmacoördinator op zich nemen, samen met het Klimaatteam. Hier zal onder andere ingegaan worden op de optimalisatieslag die gemaakt wordt vanwege de schaalvergroting naar de regio. Dit biedt kansen om te komen tot samenhangende regionale maatregelen. Voor de daadwerkelijke totstandkoming van de Regionale Uitvoeringsagenda, zal vooral gebruik worden gemaakt van inhuur.

Waterkring West stimuleert samenwerking tussen partners en andere stakeholders om te komen tot een effectievere uitvoeringsagenda/maatregelen.

Het stimuleren van de samenwerking tussen partners en andere stakeholders zal in gezamenlijkheid moeten gebeuren. De programmacoördinator heeft hierin een belangrijke en proactieve rol, maar het vraagt ook en vooral het pakken van verantwoordelijkheid door de organisaties. De verantwoordelijkheid om samen op te trekken en te zoeken naar kansen voor het gezamenlijk uitvoeren van maatregelen. Dit zal concreet worden in de fase van uitvoeringsagenda, maar er kan nu al mee gestart worden. Belangrijk is dat de organisaties naar elkaar toegroeien op het gebied van klimaat en elkaar weten te vinden. Een eerste stap hierin is het opvolging geven aan de acties die volgen uit de sessie met Antea. Dit zal daarnaast ook moeten groeien tijdens de uitvoering van

stresstest en klimaatdialoog en het sparren met en leren van elkaar. Dit vraagt van alle betrokkenen een proactieve houding.

5 Wat is hiervoor nodig

5.1 Capaciteit en financiële middelen Waterkring West

Het grootste deel van de werkzaamheden voor het realiseren van de DPRA-opgave, zal gedaan moeten worden door de individuele organisaties zelf. Zij zijn immers aan zet om de stresstest uit te voeren, klimaatdialogen te voeren en een lokale uitvoeringsagenda op te stellen. Dit betekent dat de meeste capaciteit en financiële middelen hiervoor vanuit de individuele organisaties zal moeten komen.

Naast deze capaciteit en financiële middelen voor de interne organisaties, zijn capaciteit en middelen nodig voor Waterkring West. Dit om de genoemde doelen te realiseren en de faciliterende rol te kunnen spelen. Onderstaand wordt verder uitgewerkt wat hiervoor nodig is (tabel 1). **Genoemde aantallen uren en euro's gaan dus over de gezamenlijke opgave en niet over de opgaven die de individuele organisaties hebben rondom stresstest, klimaatdialoog en uitvoeringsagenda.** Hier dienen zij hun eigen inschatting en begroting voor te maken (en capaciteit en financiële middelen voor vrij te maken). Onderstaande inschatting geldt voor de periode van de opgave; januari 2019-december 2020. Een deel van de uren en kosten is daarmee dus al gemaakt.

	Capaciteit Programma- coördinator ¹ (uren)	Capaciteit Klimaatteam totaal (uren)	Capaciteit per organisatie totaal (uren)	Externe kosten (€)
Werkzaamheden doel 1				
Afstemming Provincie	10	X	X	X
Monitoren voortgang	10	4	2	X
Bezoeken landelijk en regionale bijeenkomsten (en terugkoppeling)	25	X	X	X
Werkzaamheden doel 2				
Stresstest	5	X	X	X
Klimaatdialogen	40	20	4	X
Lokale Uitvoeringsagenda	50	20	8	800
Organisatorische inbedding	80	X	10	22.000
Werkzaamheden doel 3				
Opstellen PvA	16	10	2	X
Opstellen Regionale Uitvoeringsagenda	40	20	10	30.000
Werkzaamheden doel 4				
Opvolgen uitkomsten sessie	5	4	10	
Sparren/leren	10	X	20	
Totaal	291	78	66	52.800
				Inkomsten subsidie (€)
				63.280
				Budget (€)
				10.480

Tabel 1: Capaciteit en financiële middelen DPRA-opgave Waterkring West.

Bovenstaande begroting voor wat betreft de uren voor de Programmacoördinator, betekent dat deze gemiddeld zo'n 4 uur per week aan klimaatadaptatie zal besteden. Gespreid over zowel Programmacoördinator als -secretaris, betekent dit dat geen extra capaciteit nodig is bovenop de al

¹ Inclusief Programmasecretaris

beschikbare capaciteit van de Programmacoördinator en -secretaris (opgeteld 20 uur per week). Dit is naast de BAW-opgave te doen voor beiden.

Voor de capaciteit van het Klimaatteam geldt dat, uitgaande van 2 tot 4 personen in het Klimaatteam, dit per persoon gemiddeld 10 tot 20 uur per jaar kost. Gezien het beperkte aantal uur vraagt ook dit geen extra capaciteit. Indien blijkt dat in de praktijk meer zal zijn, dient bekeken te worden hoe deze inzet geborgd kan worden.

Voor wat betreft de uren per organisatie geldt dat dit er 66 in twee jaar zijn. Indien er bij iedere organisatie een interne coördinator Klimaatadaptatie is aangewezen met voldoende tijd voor deze rol, kan deze dit er relatief makkelijk bij doen. De voorziene werkzaamheden voor Waterkring West zullen ook voor een groot deel samenvallen met de werkzaamheden voor de eigen organisatie.

De kosten van de realisatie van de doelen van Waterkring West komen uit op circa €53.000. Een belangrijk deel hiervan is reeds besteed aan de inhuur voor het project 'Inventarisatie Klimaatadaptatie' (€22.000, organisatorische inbedding). Binnen deze circa €53.000 worden kosten voorzien voor het organiseren van een gezamenlijke sessie rondom de Lokale Uitvoeringsagenda (circa €800). De grootste te verwachten kostenpost (circa €30.000) zal de externe ondersteuning voor het opstellen van een Regionale Uitvoeringsagenda zijn².

Voor de totale opgave zijn geen extra financiële middelen nodig, aangezien Waterkring West in april 2019 een rijkssubsidie voor klimaatadaptatie (procesondersteuning) heeft verkregen van circa €63.000 euro. Hiermee is het mogelijk om de nu voorziene uitgaven te bekostigen.

---

² De verwachting is dat het trekken hiervan niet binnen Waterkring West is te beleggen. Dit is echter nog niet verkend bij de partners dus dat zal eerst plaats moeten vinden.